

L'emergència climàtica exigeix respostes

El primer debat virtual del cicle organitzat pel Museu de Vida Rural i La Conca 5.1 va abordar la crisi climàtica i la necessitat de fer-li front sense oblidar el biaix social

Helena Martin

La desertització de grans àrees de la Terra és una de les conseqüències immediates de l'emergència climàtica / ARXIU

Com qui amaga la brutícia darrere el sofà i fa veure que ja no hi és, el canvi climàtic només es pronuncia en alt quan el veiem trucar a la porta de casa. L'emergència climàtica ja és al llindar i exigeix acció i consciència, res de tornar a escombrar-la cap a un racó del menjador. [D'emergències, sostenibilitats, respostes i propostes](#) van reflexionar els ponents de la primera trobada virtual del 7è Cicle Visions 5.1, organitzat per La Conca 5.1 en aliança amb el [Museu de la Vida Rural](#) de l'Espluga de Francolí, una simbiosi que està convençuda que el món rural i les realitats perifèriques poden i han de construir un futur digne.

L'emergència climàtica és aquí per quedar-se, aquesta va ser la gran unanimitat del debat, conduït per la periodista **Queralt Castillo**, en què van participar l'activista ecofeminista **Yayo Herrero**, la presidenta de la Comissió de Climatologia de la Organització Meteorològica Mundial, **Manola Brunet**, el cap del Grup de Recolzament de Recursos Forestals, **Marc Castellnou**, i la investigadora de l'Institut de Desenvolupament Sostenible i Relacions Internacionals, **Marta Torres**. Tots amb la certesa que si no canviem el present, el futur serà molt negre.

Per actuar, però, cal ser conscients de l'abast de la situació: "La gent només reacciona quan es veu personalment afectada per un problema, el canvi climàtic el veiem llunyà i cal entendre que està aquí, que demà no serà igual que avui perquè l'avui ja no és igual que l'ahir", afirmava Marc Castellnou. Sobre reaccions d'última hora i responsabilitat col·lectiva n'hem après bastant els darrers dos mesos: **la pandèmia del coronavirus, que s'originava en una llunyana i desconeguda Wuhan, ha capgirat la quotidianitat** i ha provocat que acceptem mesures extremes perquè "hem vist que està en perill la nostra vida", clamava Herrero. La població ha comprovat la dita que "el món és un mocador", i que de la capital xinesa a la catalana només ens

separen 9.400 quilòmetres, és a dir, que allò que passa a l'altra punta del globus pot transformar el nostre dia a dia.

El benefici o la cura

En una lectura més política, la professora Manola Brunet apuntava que el principal problema resideix en el sistema econòmic i polític, que no té en compte el cost ambiental que genera. Al voltant d'això, Herrero exposava un dels conflictes més destacats del debat: **el model cultural i econòmic occidental viu d'esquenes a la natura** malgrat necessitar-la, la concepció de "l'exterioritat, la superioritat i la instrumentalització". En contraposició a aquesta visió, l'antropòloga posava en valor la "cultura de la cura", que es fonamenta en l'acceptació que la vida humana no es pot sostenir sola, sinó que cal relacionar-se amb la natura i cal també cuidar-nos entre nosaltres. Això, però, no està programat dins dels nostres cervells occidentals: "Hem interioritzat que tot ha de ser sacrificat per tal que l'economia creixi i puguem mantenir la vida humana, utilitzant materials i generant residus, i això xoca amb aquesta cultura de cura".

En el model que es tapa els ulls davant dels costos ambientals de la seva activitat, sempre hi ha d'haver un perdedor. La investigadora Marta Torres explicava que **les persones amb menys nivell adquisitiu són les que es poden veure més afectades per l'emergència climàtica** que tenim a sobre i que no farà més que augmentar el seu impacte. Tot pot donar un gir sobtat, afegia Herrero, els privilegiats poden convertir-se en els nous vulnerables, en els dependents que ignoraven que ho eren: "Si la tanca que envolta l'Europa rica, a més de no deixar entrar migrants, no deixa entrar energia, materials, aliments ni productes manufacturats, l'Europa rica no dura ni dos mesos. Tots els països que anomenem rics són profundament dependents materials d'altres territoris que històricament s'han utilitzat com a grans mines i abocadors".

El torn de l'acció local

No tot tracta de plorar el planeta; davant dels problemes, propostes. O com va dir Castellnou, "el futur pot ser diferent si pensem d'una altra manera, cal ser creatius i tenir imaginació". Actuar és actuar, però no actuar també és actuar. **La transició ecològica necessita la implicació tant de corbates i despatxos com de la participació local**, per això va haver-hi consens entre els ponents en la voluntat de promoure la manera com s'ha afrontar la crisi climàtica. Invertir per prevenir en futurs desastres, ser coherent en el dia a dia o oferir una educació ambiental de qualitat i amb els recursos suficients són algunes de les pràctiques que podrien portar el planeta cap a una via més sostenible i respectuosa amb l'entorn.

Castellnou va posar èmfasi en la idea que el canvi no ha d'estar vinculat necessàriament a anar cap a pitjor, sino a adaptar-se a les noves necessitats. Un bosc, per exemple, no pot mantenir-se sempre igual, i el que abans li anava bé pot ser que ara el deteriori per les noves condicions climàtiques en què es troba. El mateix ens passa a les persones, deia l'expert en incendis forestals, **"no podem viure com ho fèiem quan teníem 20 anys!"**. Davant de les constants transformacions que experimenta l'entorn, l'activista ecofeminista Yayo Herrero explicava que hem d'aplicar la doctrina de la resiliència: preparar-nos per tal que allò que arribi ens enganxi en les millors condicions per poder afrontar-ho de la millor manera i per al màxim de gent possible. El problema, reivindicaven els ponents, és la manca de predisposició dels governs i de la població per pagar per avançat per evitar problemes que encara no han arribat.

La transició cap a un sistema més sostenible passa per l'**empoderament dels territoris sobre els seus recursos**. La descentralització, clamava Manola Brunet, també és clau perquè esborrem de l'imaginari col·lectiu la tendència a mirar el món rural des de l'interès paisatgístic i el profit que en

pot treure la ciutat. La investigadora Torres afegia que cal entendre l'emergència climàtica des de la concepció del territori com a sistema, des dels vincles i **la dependència entre el món urbà i el rural**. L'autoorganització, apuntava Herrero, també aporta perspectives de futur i noves maneres de fer que tenen en compte la cura del medi ambient, a través de projectes d'agroecologia, cooperatives de consum o mercats locals i de proximitat que no acostumen a rebre suport institucional. Participar i actuar fora dels marges de la política institucional també és treure la pols de sota el sofà.

/Culturals/
 Ingrid Guardiola
 Anna Guitart
 Alba Sotorra
 Charlie Pee
 Clàudia Rius
 Anna Zaera

visions 5.1
 D'emergències
 sostenibilitats
 respostes
 i propostes

5 de juny / 19h
 Museu de la Vida Rural
 l'Espluga de Francolí

La Conca
5.1

FEB. A propulsió del Consell Comarcal de la Conca de Tàrragona
 Diputació de Tàrragona, Institut Botànic Espanyol i Institut de Recerca i Innovació Tecnològica de l'IEC.

VÍDEO
 TARRAGONA
 INSTITUT DE RECERCA I INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

/Turístiques/
 José Antonio Donaire
 Judit Carrera
 Itziar González
 Margalida Ramis
 Rafael López Monné
 Damià Serrano

visions 5.1
 D'emergències
 sostenibilitats
 respostes
 i propostes

12 de juny / 19h
 Museu de la Vida Rural
 l'Espluga de Francolí

La Conca
5.1

FEB. A propulsió del Consell Comarcal de la Conca de Tàrragona
 Diputació de Tàrragona, Institut Botànic Espanyol i Institut de Recerca i Innovació Tecnològica de l'IEC.

VÍDEO
 TARRAGONA
 INSTITUT DE RECERCA I INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

El Museu de la Vida Rural i La Conca 5.1 continuaran amb el cicle de debats que se celebren de manera virtual mentre el museu es mantingui tancat temporalment a causa de la pandèmia del coronavirus. La següent sessió de reflexió es realitzarà el proper divendres 5 de juny i girarà al voltant de **la situació de precarietat i crisi de la cultura** del país, i hi intervindran personalitats de diversos àmbits com Ingrid Guardiola, Anna Guitart, Alba Satorra, Charlie Pee, Clàudia Rius i Anna Zaera. Per altra banda, el 12 de juny serà el torn de posar a debat **el sector del turisme** amb ponents com José Antonio Donaire, Judit Carrera, Itziar González, Margalida Ramis, Rafael López Monné i Damià Serrano (vegeu els targetons adjunts).